Vlaams Parlement

stuk **2441** (2013-2014) – Nr. 1
ingediend op 31 januari 2014 (2013-2014)

Voorstel van decreet

van de heren Koen Van den Heuvel, Matthias Diependaele en Bart Van Malderen

houdende instelling van het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap

verzendcode: FIN

TOELICHTING

Met de instelling van het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap wil de Vlaamse Regering een instrument tot stand brengen waarmee ze personen met uitzonderlijke verdiensten ten overstaan van de Vlaamse Gemeenschap kan erkennen en tot voorbeeld kan stellen. Het ereteken geeft blijk van de bijzondere waardering die de gedecoreerden verdienen, en versterkt hun band met de Vlaamse Gemeenschap.

Het ereteken is tevens een middel voor de Vlaamse Gemeenschap om zich in binnen- en buitenland te profileren.

Er waren al eerder decretale initiatieven om een onderscheiding in te stellen:
– het voorstel van decreet houdende instelling van een Orde van Verdienste van de Vlaamse Gemeenschap onder de benaming Orde van de Vlaamse Leeuw: *Parl.St.* Vl.Parl. 1985-86, nr. 137/1;
– het voorstel van decreet houdende instelling van de Orde van de Vlaamse Leeuw: *Parl. St.* Vl.Parl. 1994-95, nr. 721/1;
– het voorstel van decreet houdende instelling van de Orde van de Vlaamse Leeuw: *Parl. St.* Vl.Parl. BZ 1995, nr. 36/1.

Het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap wil eigen en hedendaagse accenten leggen en onderscheidt zich van de nationale orden op de volgende punten:
– het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap stelt de verbondenheid met de Vlaamse samenleving centraal en niet de verbondenheid met de dynastie;
– in tegenstelling tot de nationale orden, is het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap niet sterk hiërarchisch gestructureerd: het omvat slechts twee rangen;
– de terminologie is hedendaags (er is bijvoorbeeld geen sprake van ridders, commandeurs of grootmeesters) en zonder sociale connotatie of genderconnotatie;
– de toekenning van het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap is niet gebaseerd op functies, mandaten of anciënniteit, maar gebeurt uitsluitend op basis van bijzondere verdiensten of prestaties;
– het ereteken honoreert specifiek verdiensten of prestaties op terreinen die tot de bevoegdheid van de gemeenschappen of gewesten behoren of verdiensten of prestaties die hebben bijgedragen tot de ontwikkeling, het positieve imago of de uitstraling van Vlaanderen.

Het staat dus volledig los van de benoemingen en bevorderingen in de Belgische nationale orden, en heeft derhalve niet als opzet de federale eretekens te vervangen.

Het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap is geïnspireerd door binnen- en buitenlandse tradities inzake onderscheidingen, maar is toch ook vernieuwend.

De gemeenschappen en de gewesten zijn, als publiekrechtelijke rechtspersonen, drager van een deel van de soevereiniteit, en zijn als dusdanig bevoegd om de symbolen daarvan vast te stellen, los van de inhoudelijke bevoegdheden die hun toegewezen zijn.

De Raad van State vermeldt in zijn advies nr. 23.800 van 7 november 1995[1]: “Een wapen, een vlag, een volkslied, een feestdag en dergelijke zijn symbolen van een publiekrechtelijke collectiviteit. Als publiekrechtelijke rechtspersoon die drager is van een deel van de

[1] Advies bij het voorontwerp van decreet, dat later het decreet 15 juli 1997 houdende wijziging van artikel 6bis van het decreet van 7 november 1990 houdende vaststelling van het wapen, de vlag, het volkslied en de feestdag van de Vlaamse Gemeenschap werd: zie *Parl.St.* Vl.Parl. 1995-96, nr. 266/1.

soevereiniteit is de Vlaamse Gemeenschap bevoegd voor de regelgeving ter zake. Voor de bevoegdheid van de Vlaamse Gemeenschap om, zoals in het voorontwerp van decreet, de regels voor het gebruik van haar vlag vast te stellen – en de verplichte bevlagging ervan te regelen – dient derhalve geen grond te worden gezocht in de "culturele aangelegenheden" zoals bedoeld in artikel 127 van de Grondwet.".

In voetnoot wordt daar nog aan toegevoegd: "Mocht dat wel het geval zijn, dan zou dit tot het absurde resultaat leiden dat noch de federale Staat, noch de Gewesten zouden vermogen eigen collectieve symbolen vast te stellen.".

Er wordt dus aanvaard dat de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is om haar 'symbolen' vast te stellen.

Het instellen van een ereteken is een natuurlijk symbool van de publiekrechtelijke collectiviteit, een instrument om de uitstraling en de zichtbaarheid van die collectiviteit te bevorderen. Het gaat daarbij immers per definitie om symbolische beloningen die verleend worden aan personen vanwege bijzondere prestaties ten aanzien van die collectiviteit.

In zijn advies nr. 48.882/4 en 48.883/4 van 7 december 2010[2] stelde de Raad van State bovendien expliciet dat gemeenschappen en gewesten bevoegd zijn om verdiensten te honoreren die rechtstreeks (als het gaat om een prestatie in een gemeenschaps- of gewestaangelegenheid) of onrechtstreeks (als het gaat om een prestatie die in het algemeen het imago of de uitstraling van de gemeenschap of het gewest bevordert) verband houden met hun materiële bevoegdheden, mits ze daarbij het onderscheidende karakter van de nationale orden respecteert, wat de naam van het ereteken en wat de toekenningsprocedure betreft.

Zoals hierboven al vermeld is, zijn er weinig of geen gelijkenissen tussen de nationale orden en het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap, zodat aan die voorwaarden is voldaan in dit voorstel van decreet.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel bevat een verplichte vermelding ingevolge artikel 19, §1, tweede lid, bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Zoals hierboven in de algemene toelichting vermeld is, wordt het ereteken beschouwd als een symbool van de publiekrechtelijke collectiviteit van de Vlaamse Gemeenschap. Maar het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap kan uiteraard ook toegekend worden als erkenning voor prestaties of verdiensten die (direct of indirect) een link hebben met gewestbevoegdheden.

Artikel 2

De naam van het ereteken verwijst naar de publiekrechtelijke collectiviteit Vlaamse Gemeenschap, om het ereteken duidelijk te onderscheiden van de nationale orden en om de band met de Vlaamse samenleving te benadrukken.

Het ereteken is een instrument om uitzonderlijke verdiensten te honoreren die rechtstreeks of onrechtstreeks betrekking hebben op de bevoegdheden van de Vlaamse Gemeenschap

[2] Advies bij het voorontwerp van Waals decreet, dat later het decreet van 31 maart 2011 betreffende de Waalse verdienste werd: zie *Parl.St.* Parl.Wallon 2010-11, nr. 349/1.

of het Vlaamse Gewest, of om personen te onderscheiden die bijgedragen hebben tot het positieve imago van Vlaanderen.

De instelling van het ereteken zal de Vlaamse Gemeenschap in staat stellen haar erkentelijkheid en respect uit te drukken ten aanzien van verdienstelijke personen. De onderscheiding verleent prestige en symboliseert verbondenheid met Vlaanderen, maar verleent daarnaast geen financiële of andere voorrechten.

Artikel 3

Er wordt een zekere hiërarchie ingebouwd door twee categorieën te onderscheiden:
– het 'Ereteken' is een exclusieve onderscheiding die wordt toegekend aan personen die door hun verwezenlijkingen, talenten of bijzondere prestaties bijgedragen hebben aan het positieve imago van Vlaanderen of aan personen die zich op buitengewone wijze ten dienste hebben gesteld van de Vlaamse overheid of de Vlaamse samenleving;
– de hoogste onderscheiding 'Groot Ereteken' zal zeer selectief toegekend worden aan personen die zich gedurende lange tijd en met grote persoonlijke inzet en zelfopoffering hebben ingezet voor de bevordering van het algemeen belang, en in het bijzonder voor de ontwikkeling van de Vlaamse samenleving.

Artikel 4

§1. Het ereteken kan niet worden toegekend aan rechtspersonen of feitelijke verenigingen.

Het kan alleen bij leven worden toegekend, maar in uitzonderlijke gevallen kan het ook toegekend worden aan mensen die recent (een jaar voor de toekenning) overleden zijn. Het is niet de bedoeling om historische figuren te decoreren.

Onverminderd paragraaf 2 en 3, komen alle natuurlijke personen in aanmerking voor de toekenning van een ereteken.

Niet alleen Vlamingen of Belgen, maar ook personen met andere nationaliteiten komen in aanmerking. Het decoreren van buitenlandse prominenten is een instrument om de internationale contacten en diplomatieke relaties van de Vlaamse overheid te ondersteunen. Het geeft de mogelijkheid om bijzondere verdiensten en hulp ten aanzien van de Vlaamse Gemeenschap in internationaal verband te erkennen en te waarderen, en een netwerk van vrienden van Vlaanderen uit te bouwen.

§2. Om de politieke onafhankelijkheid bij het toekennen van de eretekens te garanderen en om te vermijden dat het ereteken zou worden beschouwd als de erkenning van bepaalde politieke standpunten, wordt voorgeschreven dat het ereteken niet kan worden verleend aan actieve politieke mandatarissen.

Personeelsleden van de Vlaamse overheid worden niet uitgesloten van een onderscheiding, maar komen alleen in aanmerking voor een onderscheiding op basis van hun uitzonderlijke verdiensten en dus niet automatisch op basis van hun functie of anciënniteit.

§3. Het ereteken kan alleen worden toegekend aan personen die over de nodige moraliteit beschikken en bijvoorbeeld niet betrokken zijn in een strafrechtelijke of tuchtrechtelijke procedure (tegen wie geen tuchtrechtelijk of gerechtelijk onderzoek, of opsporingsonderzoek loopt), en die niet veroordeeld zijn in een strafrechtelijke of tuchtrechtelijke zaak.
Artikel 5

§1. Voordracht en advies

Alleen de leden van de Vlaamse Regering kunnen, ieder voor het eigen bevoegdheidsdomein, personen voordragen voor de toekenning van het ereteken. Alle burgers kunnen suggesties voor voordrachten bezorgen aan de bevoegde minister.

De Vlaamse Regering wordt gedelegeerd om de praktische voorwaarden vast te leggen voor de voordrachtprocedure. De regering kan onder meer bepalen:
– in welke vorm, op welk tijdstip en waar de voordrachten moeten worden bezorgd;
– hoe het voordrachtdossier moet zijn samengesteld;
– of er een contingent geldt voor de voordrachten;
– enzovoort.

De Vlaamse Regering krijgt ook delegatie om de selectieprocedure te regelen. De regering kan onder meer:
– de entiteit van de Vlaamse overheid aanwijzen die belast wordt met het onderzoeken van de voordrachten (onder andere moraliteitsonderzoek, onverenigbaarheden, onderzoek naar maatschappelijke relevantie enzovoort) en het adviseren van de Vlaamse Regering met betrekking tot het toekennen van onderscheidingen;
– een procedure instellen van voorafgaande instemming door de voorgedragen personen: er wordt immers geen mogelijkheid voorzien voor de laureaten om het ereteken te weigeren.

De Vlaamse Regering kan een beperking instellen van het aantal onderscheidingen, hetzij een jaarlijks contingent, hetzij een totaal contingent, hetzij een combinatie van beide. Ze kan ook afwijkingen op dat contingent vastleggen, bijvoorbeeld voor de eerste toekenningsperiode.

§2. Toekenning

De Vlaamse Regering beslist, na advies van de daartoe aan te wijzen entiteit van de Vlaamse overheid, over de toekenning van het ereteken. De eretekens worden niet bij besluit van de Vlaamse Regering toegekend. De bevoegdheid om eretekens toe te kennen kan door de Vlaamse Regering gedelegeerd worden aan een van haar leden.

In principe worden de eretekens jaarlijks uitgereikt. De uitreiking van de eretekens gaat met een zekere ceremonie gepaard en kan bijvoorbeeld plaatsvinden op de Vlaamse feestdag.

Bij speciale gelegenheden, bijvoorbeeld bij een officiële ontvangst van buitenlandse prominenten, kunnen nog extra uitreikingen georganiseerd worden.

§3. Intrekking

De Vlaamse Regering kan ook voorzien in een procedure voor de intrekking van het ereteken in gevallen van onwaardigheid van houder van een ereteken, naar analogie van de voordracht- en selectieprocedure (zie paragraaf 1).

Artikel 6

Dit artikel regelt de uiterlijke kenmerken van het ereteken:
– de opname in een officieel ledenboek. De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor dat ledenboek vaststellen: de vorm ervan, de publicatie enzovoort;
– een oorkonde. De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen;
– een onderscheidingsteken. De Vlaamse Regering kan de nadere regels bepalen: de vorm, eventuele voorschriften voor het dragen van het onderscheidingsteken bij plechtigheden enzovoort. Het is daarbij belangrijk dat er een evenwicht gevonden wordt tussen de traditionele heraldische principes en het eigentijdse karakter ervan.

Koen VAN DEN HEUVEL

Matthias DIEPENDAELE

Bart VAN MALDEREN

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1. Dit decreet regelt een gemeenschaps- en gewestaangelegenheid.

Art. 2. Er wordt een eervolle onderscheiding ingesteld met de naam "Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap".

Het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap wordt ingesteld om personen te honoreren die uitzonderlijk verdienstelijk zijn geweest ten aanzien van de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest of die, vanwege hun uitzonderlijke talenten, hebben bijgedragen tot het positieve imago en de uitstraling van Vlaanderen.

De eervolle onderscheiding verleent geen voorrechten en er is geen geldprijs aan verbonden.

Art. 3. Het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap bestaat uit twee rangen, in de volgende stijgende hiërarchische volgorde:
1° Ereteken;
2° Groot Ereteken.

Art. 4. §1. Het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap kan alleen aan natuurlijke personen worden toegekend. Postume toekenning kan alleen binnen een jaar na het overlijden.

§2. Het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap kan, tijdens de periode van hun mandaat, niet worden toegekend aan:
1° de leden van het Europees Parlement, de Kamer van Volksvertegenwoordigers, de Senaat, of gemeenschaps- of gewestparlementen;
2° de ministers of staatssecretarissen;
3° de provinciegouverneurs of de leden van de deputatie;
4° de burgemeesters, schepenen of OCMW-voorzitters.

Personen aan wie het ereteken van de Vlaamse Gemeenschap werd toegekend, verliezen die onderscheiding niet op het moment dat ze een van de mandaten, vermeld in het eerste lid, opnemen.

§3. Het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap kan niet toegekend worden aan personen die de nodige moraliteit ontberen wegens een veroordeling of tegen wie een strafrechtelijke of tuchtrechtelijke procedure loopt.

Art. 5. §1. De leden van de Vlaamse Regering kunnen een of meer personen voordragen voor de toekenning van het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de voordrachtprocedure en de selectieprocedure vaststellen. De Vlaamse Regering kan ook een contingent vaststellen voor het aantal onderscheidingen.

§2. Het ereteken van de Vlaamse Gemeenschap wordt toegekend door de Vlaamse Regering.

De eretekens worden uitgereikt tijdens een officiële plechtigheid.

§3. Een ereteken kan ingetrokken worden door de Vlaamse Regering als de houder de principes en de waarden niet meer naleeft die door het Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap worden gehonoreerd.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels voor de intrekkingsprocedure vaststellen.

Art. 6. De personen aan wie een Ereteken van de Vlaamse Gemeenschap toegekend wordt, worden opgenomen in een officieel ledenboek.

De personen, vermeld in het eerste lid, krijgen een onderscheidingsteken dat geïnspireerd is op het heraldische wapen van de Vlaamse Gemeenschap, en een oorkonde.

De Vlaamse Regering bepaalt de vorm van het onderscheidingsteken en stelt de nadere regels voor de oorkonde en het ledenboek vast.

Koen VAN DEN HEUVEL

Matthias DIEPENDAELE

Bart VAN MALDEREN